

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē
Istoria**

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput III. Quomodo Constantinus per visionem crucis Christique
praesentiam ad Christianam religionem traductus sit, veramque pietatem
à nostris sacerdotibus didicerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

Κεφ. β'.

Την οὖτοι ἐπίσκοποι τῶν μητρολῶν πόλιων, τῷ μητρολῷ καταγέννητον φασι δύσπιστον, καὶ ὅπως οὐ μὴ ἄχει λιγόν σιδαλικήν ποιεῖσθαι μέντος ιχθεύσιν ζεῦξιν, οὐδὲ τοπερ διὰ τοῦ καρ-
γαντίνου μετ' ἀλυθερίας τὸν ιχθεύσιαν μὴ
ἐπαρρίψειτο.

CAPUT II.

*Quinam fuerint majorum civitatum Episcopi
Constantino Magno regnante: & quod Oriens
quidem usque ad Libyam propter Licinium casu-
tum Christum coluit: Occidens vero propter
Constantinum liberius fidem Christi
professus est.*

Κρίσις καὶ κωνσάντης τῶν καρσάρων
καταβούσιων, ἡγέτο μὲν τῆς ρωμαίων
ικαλησίας σύλλεγος· τῆς δὲ αἰλεξανδρέων
αἰλεξανδρός, καὶ μακάρος τὸ ιεροσολύ-
μαν τῆς δὲ αἰνιοχέων τῶν περὶ τὸ ὄρρον, Β
ούτι ρωμαίων ἢ πάντων ἐπέτεροπλοίο· τῶν
διογυμφών, ὡς εἰκός, μὴ συγχωρισάντων θρη-
στικῶν Χριστοῖς· Γόνις εἰς μακάρον δὲ οἱ
εὐηγένειοι συνεληλυθότες, θαυμασταὶ τού-
τοις καὶ τοῦ λόγου διδάσκοντες, αἴτιον ἐδοκίμε-
σαντος δημοσίου τερρόν τὴν ἡγετοῦ· καὶ ἐπί-
σκοπον ὑπέτης γένετο. Βερροίας, εἰς αἰλι-
χίαν μετεσταν· τῶν δὲ χειστανῶν οἱ μὲν
περὶ εὐ μέχει τῶν ὁμόρων αἰγυνωνίους λι-
βύων, οἱ δὲ αἴραν Θρησκευτοφανεστρί-
ον, μεταβαλομένες λικνίς τῆς περισσού-
τας θυσίας· οἱ δὲ αἴραν τηνίσιους, ἐλλήνες
τεκοῦ μακέντεος καὶ Ιλλυρίους, αἰδεάς εἰπρί-
στον διὰ κωνσάντων, οὐ ἡγέτο τῶν τῆς
μητρολῶν.

Onulibus Crispo & Constantino
Cæsaribus, Romanæ quidem Ec-
clesia Silvester Præsulatum gerebat:
Alexandrinæ vero Alexander, & Maca-
rius Hierosolymorum. Antiochiae au-
tem ad Orontem fluvium sita nemo ad-
huc post Romanum constitutus fuerat
Episcopus, persecutionibus ut verisimile
est, ordinationem fieri prohibentibus.
Sed non multo post Episcopi apud Ni-
caem congregati, cum Euathum ob
vita simul ac doctrina meritum admira-
ratione prosequerentur, dignum eum
judicarunt qui Apostolicæ Cathedræ
præsideret: ac proinde cum Episcopus
esset vicinę urbis Berrœæ, illum inde An-
tiochiam transtulere. Quo quidem tem-
pore Christiani qui in Orientis partibus
ad Libyas usque Aegyptis finitimos de-
gebant, Ecclesiasticos conventus palam
celebrare minime audebant, propterea
quod Licinii erga ipsos immutata esset
benevolentia. Christiani vero in Occi-
dents partibus commorantes, Achæi
scilicet, Macedones & Illyrii, religionis
suae solennia intrepide agebant, Con-
stantini operâ, qui Imperium Romanum
in illis regionibus administrabat.

Κεφ. γ'.

CAPUT III.

*Quomodo Constantinus per visionem crucis Christi
stigne presentiam ad Christianam religionem
D traductus sit, veramque pietatem à nostris
sacerdotibus didicerit.*

Hunc enim viro, cum alia multa
obligisse comperimus, quibus per-
motus Christianam religionem colere
instituit: tum in primis lignum divini-
tus ipsi ostensum. Nam cum bellum
Maxentio inferre constituisse, secum,
ut credibile est, dubitate cœpit, quis-
nam belli exitus futurus esset, & quem
sibi auxiliatorem pararet. Hujusmodi
curis distractus, vidit in somnis signum
crucis in celo resplendens. Quo viso
Ecc ii

Τόντῳ πολλοῖ μὲν καὶ ἄλλα συγκυ-
μάτια παρέλθοντα, οἷς ἐπέιδη πτολεμῶν
χεισιῶν δόγμα περιστέλλειν μάνισα δὲ
τηλαντίαν αὐτῷ θεοσημεῖαν ἴνκα γένεται
εργάσται μαζεύσιν ἐβεβλεύσι, οἰδηγεῖσις ή-
ποτε καθ' εἰαν, οπως αἴρεται τῆς μάχης ο-
ποιοῦδειν τοις διοιδεῖσιν θάσος εἰσιλεύοισιν
δε φενίσι γρύπανθρωπον, ονας εἰδες τὸ τοις
οπισσοῖς τῷ προσενεγκεῖσιν σελαγίζοντες ηπότει

cum esset obstupefactus, divini Angeli ipsi adstantes dixerunt: Constantine in hoc vince. Ipsum quoque Christum ei paruisse memorant, & vexillum crucis ei ostendisse, iussisse que ut ad eum similitudinem alterum fabricaret, cuius auxilio in prælis uteretur, & victoriam sibi compararet. Eusebius quidem Pamphili affirmat, ipsum se Imperatorem audisse cum jure jurando narrantem, quomodo circa meridiem, inclinante iam sole, erucis trophæ ex purissima luce compositum vidisset, eique additam hanc inscriptionem: Hoc vince: in cœlo tum ipse tum milites qui cum ipso erat aspergissent. Nam dum nescio quoproficietur una cum exercitu, hoc miraculum in itinere contigit. Cumque consideraret animo quid hoc sibi vellet, vox supervenit. Dormienti vero Christus cum signo quod in cœlo visum fuerat, apparuit: præcepitque ut alterum ad similitudinem illius exprimeret, eoque in præliis contrahostes præsidio uteretur. Et quoniam Imperator nullo amplius egreditur, quippe cui perpicue ostensum fuerat quid de Deo sentire deberet, simul atque dies illuxit, convocatis Dei fæcendoribus, doctrina fidei eos consiluit. Illi vero prolatis sacræ scripturæ libris, ea quæ ad Christum pertinent exposuerunt: eaque antequam completerentur manifeste predicta esse, ex Propheticis libris demonstrarunt. Signum porro quod ipsi apparuerat, trophæ esse dixerunt victoria de inferis, quam ille inter homines versatus, crucifixione sua ac morte & post tertium diem resurrectione retulisset. Adeum enim modum sperare se dixerunt, post discessum ex hac vita cunctos homines in fine hujus saeculi resurrecturos & immortales futuros esse: alios quidem ut mercedem eorum que recte gesserint, consequantur: alios ut pro malefactis debitas penas perolvant. Ese tamen etiæ his qui in hac vita deliquerint, paratam spem salutis & expiationem delitorum: us quidem qui nondum mysteriis iniciati sunt, initiationem juxta Ecclesiæ ritus: iniciatis vero, à peccatis deinceps abstinere. Sed quoniam pauci admodum & divini duntaxat viri id præstare possunt, secundam expiationem institutam esse docuerant, quæ sit per penitentiam. Deum namque utpote benignum ac clementem,

αποτελέστηκε οὐκέτι πάντα τούτη τοις συγχρόνοις
γελοί, ὡς κανονισμοῖς, ἐφορταν, εὐτελεία
λέγεται ὃ καὶ αὐδοντὸν χειρὸν ἐπιφορταλα-
τῷ, δεῖξαν τὸ ταῦτα σύμβολον, καὶ πε-
ριεκτίλσασθαι καὶ εἰκότετρων τοῖς συν-
πολέμοις ἔχειν επίνεον καὶ νέαν πορίσμα-
στούς γε μικρὸν παμφίλα, αὐτὸς Φίλιπ-
πονα μόρτωτος βασιλεὺς ἀποκεναὶ ζυγο-
ται, ὡς αἱ φίλεστριμοί είναι ἡδύτης πολεμού-
κλίναντο, ταῦτα τερπαντον τὸν Φίλιππον
τοῖς, καὶ γερεφίλον σωμηρόντων αὐτῷ, τοῖς
νίκα λεγεται, εὐτὸν φέρεσθαι εἴδος αὐτοῦ,
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σερδιῶται· τορθούμην
γάρ πιστώτῳ σερδιδύματι, οὐ την οὐδεται-
είναι θέστο τοιμαστεύθεισος λογίζειν
αὐτῷ οὐ εἴη, νῦν ἐπῆλθε ταῦθιστον ποτι-
χειρὸν διφθεύει τὸν τῷ Φανέτῳ σύνεργον
σημεῖον, γε τούτου λόγος μέμηματος
διὰ τέττα, καὶ αἰλεξίματι λεχεῖν διπλα-
πέργετες τολεμείς μάχαις· επειδὲ λόγοι
ἔργωνται εἰδένειν, αἰλαὶ σειφωνεῖσι
χθονικοῖς βασιλεῦσθαι τοῖς νομοῖς, οὐ
ματηρά συγκαλέσας τὰς ιεραῖς τοῖς γε-
ρέσ, τοῖς τὸ δόγματος θεοῖς αὐτοῖς αἱ
ταῖσισις βίβλοις τοσούχοις μένοις, οὐ τοῖς
τοῖς δέξειντον οὐ πεινθεῖσι Σαφήτωσι
τέτοις περέρροπον, εἰ τοῖς τοσούχοις μένοις
ἔχει τὸ Φανέτον αὐτὸν σημεῖον, σημεῖον
εἶναι ἐλεγον τῆς Καρπάθου νέαν, λιθὸν
τρέπωντελεθῶν, καθώρθωσετῷ τοσούχοις μένοις
καὶ αποτανεῖν, καὶ τελεῖτο αὐτοῖς αὐτοῖς μέ-
τετο γεφασταν εἰπεῖν, οὐ την αἴτην
γενετῆς οὐλαῖτα βιοτῆς περέστω τέττα πο-
ρεύειντο αὖτοις αὐτοῖς πάντας αὐτοῖς ποτε
καὶ αἴτηντας ἔστεδε τὰς μέρη, τοῖς αὖτοῖς
εἶναι ὡς εἰσεισταν εἰ τέτοις τοῖς περιγρα-
Φοτοί τὰς δέ, εἰτοι Πιμαχεῖσις ὡς κακῶς εἴρη-
σαν εἶναι μέρη τοῖς εἰλαῖτα πλημμυρο-
μαστον αἴφορομενον Κατηλέας, γε κατεργα-
μαρτημάτων, αἵματος μέρη, μίστησι τοῖς
νόμον τῆς ἐπικλησίας· τοῖς δέ μεμικημέ-
τομέτηπάλιν αἴματεῖν εἴτε διέτητο παντοῖς
όλιγον καὶ τείνων αὐτοῖς εἰς ταπετηράστατα
δασκον διάτερον καταφυγεῖσι ταχθεῖσιν
τανοίας φιλάνθρωποι γένονται τοῖς, τούτοις

μηνέμεν τοῖς ἐπίλακόσιν, εἰ μέλαμεληθῶσι, Α his qui deliquerunt veniam dare, modo
χεργοῖς αὐτοῖς τῷ μέλαμέλεων βεβείω- ipsos pœnitentia, ac pœnitentiam suam
στοι.

Κεφ. δ.

CAPUT IV.

*Qualiter Constantinus crucis signum in prælio
preferri jussit: & mirabilis quædam narratio
de iis qui vexillum illud gestabant.*

TOΙΟῦτα τῷ ιερέων υφογεμέρων, θω-
μάσας τὸς πολέμου ἀρχεῖται πολέμου ἀποτισθεῖ-
βασιλεὺς, ἐπεὶ ευσεν αὐτὸς ἐπισήμονας,
καντάκη λιτοῖς τιμοῖς εἰς ταύτην σύμβολον
μέλαμέλαται, τὸ σῆμα ρωμαίων καλλιμε-
τιλάσθεντον σημεῖον δὲ τόπον πολέμου, τῶν
ἀλαντικιώτερον, καθότι αἱ τὸ βασιλέως
μέλας καὶ προσκυνεῖδες νεόμισοι σῆμα τῶν
σεβαστῶν· ἡ μάλιστα οἷμαι κονταύεν τὸ
ἐπισημάταλον σύμβολον τῆς ρωμαίων δέχηται,
οἱ χριστιανοὶ μέλασθεντοί δὲ τῆς συνεχεῖ-
τος θεοπατείας, ἀπειδηλικατῶν πατέσιων
τοὺς δέχαμέρως· μόνον δὲ τούτον τὸν θεόν,
οὐκού βασιλέως σέβει, καὶ ἥγεμόν καὶ συμ-
πάχω χειταικὴ τῶν πολέμουν· δεῖ δὲ τούτο-
το σημεῖον τοφεύειλο τῶν οἰκείων Ιαγ-
ητῶν καὶ ταῖς καμύσταις Φάλαγξιν ἐν
τοῖς μάχαις παρενεικένειν, φανερός τοῖς
τοῦ δούροφρων πεζοῖς τοποῖν, οἵς ζεύγον λι-
παστοῖς ἀποκείμενοις ἐπὶ τῶν ὄψων φέρειν τὸ
σημεῖον, καὶ φεύγειν τὰς τοῖς τοπο-
μενοὺς λέγειαι γὰρ πολέ τὸν Θεον Φέροντα,
ἄρσενος ἐπιδειμόνιων Τῶν πολέμων, δέσπο-
τεῖσαν σῆμαται, καὶ ἔστον τῆς μάχης
πολέμαργεν ἥδη δὲ τὸν βελώνεξω χρόμε-
νον, ξέπινος πεσεῖν Βληθέντα καμέιαν· τὸν
δέ περιαλέσθια τὸ θεῖον σύμβολον, ἀγέων D
διαμάντια πολλῶν επ' αὐτῷ τοξεύοντων πικρ-
δόσας γέρπως ὡς ὑπὸ θείας δυνάμεως ιθυ-
νόμενα βέλη τῶν πολέμων, τῷ σημεῖῳ
ποτεσπηνύντο· τῷ δὲ Φέροντι Θ., καὶ μέσον τῶν
κνούντων οὐ Θ., αφίπλαντο· λέγεται δὲ μήτε
ἄλλο πάποιε τέτω τῷ σημεῖῳ διακονέμε-
νον, οἰαγένος ὃν πολέμων σραΐστηκε, σκαλ-
πετεῖ συμφορεῖ, καὶ τραματίσαις ή
αγκαλιῶν γένεσθαι.

Cum ista à sacerdotibus exposita
fuisserint, Imperator Prophanas de
Christo admiratus, peritis artificibus
mandavit, ut vexillum illud quod Ro-
mani Labarum vocant, auro & gemmis
ornatum in cruce signum transforma-
rent. Porro illud vexillum bellicum,
honoratus erat quam reliqua, eo quod
Imperatorem semper precedere, & ado-
rari à militibus constitueret. Quocirca
maxime existimo, Constantium nobilissimum Imperii Romani signum in
Christi vexillum commutasse, eo con-
filio, ut continuo ejus alpestru cultuque
Romani à patris ritibus paulatim abdu-
cerentur, eumque solum Deum existi-
marent quem Imperator coleret, & quo
duce atque adjutore contra hostes ute-
retur. Id enim signum semper ante
kopias suas velut munimentum objectit,
& legionibus si qua forte ab hoste pre-
merentur, in prælio adesse voluit: de-
lectis ad id munus certis militibus, qui-
bus hoc injunctum erat, ut singuli per
vices id signum humeris gestarent &
acies hostium circumirent. Quodam igi-
tur tempore, ajunt signiferum qui id
vexillum portabat, repentina hostium
incurru perterritum, alteri illud tradidi-
se, seque ex prælio subduxisse; cumque
jam extra telorum jaustum steruisse, subi-
to lethali vulnere percussum corruisse:
eum vero qui divinum signum gestan-
dum suscepit, multis in ipsum jacula
mittentibus, illæsum permanuisse. Quip-
pe hostium tela mirabiliter quodam modo,
velut divina quadam virtute ea dirigen-
te, signo infigebantur: ab ipso autem fi-
gnifero inter tot pericula constituto avo-
labant. Sed nec aliud quenquam mili-
tem huic signo gestando deputatum, in
gravem unquam calamitatem, sicut in
bello fieri solet, incidisse memorant,
nec vulneratum unquam aut captivum
fuisse.

Ecc iii